

Om skillnaden emellan teosofi och spiritism /

Scholander, Carin ,

74 A Br.

Handwritten text, possibly a title or date, located at the top of the page. The text is faint and difficult to decipher.

Kungl. biblioteket

0 0000 000075060

SCHOLANDER, C.

Ex. A.

Teosofi
(Pn)
0

OM SKILLNADEN

EMELLAN

TEOSOFI OCH SPIRITISM

af

Carin Scholander.

STOCKHOLM

UNIVERSELLA BRÖDERSKAPETS FÖRLAG.

1907

OM SKILLNADEN

TEKNOLOGI OCH SPIRITISM

Stockholm, Ivar Hæggströms Boktryckeri A. B., 1907.

Det är en bland allmänheten mycket gängse missuppfattning, att spiritism och teosofi äro ett och detsamma. Man föreställer sig att teosofier, i likhet med spiritister, syssla med framställande af s. k. ockulta fenomen, vid hvilka »de dödas andar» sägas spela hufvudrollen, samt därjämte med hvarje-handa hypnotiska och psykiska experiment, såsom försättning i magnetisk sömn eller trance, suggestion, tanke-läsning, m. m. d. Vi få härmed på det bestämdaste förklara, att om och när medlemmar af Teosofiska Samfundet sysselsätta sig med dylika ting, så handla de i direkt opposition emot de regler och föreskrifter, som af Samfundets Stiftare samt dess fordna och nuvarande — verkliga — Ledare upp-ställts såsom bindande för dess medlemmar i detta afseende.

Våra lärare och ledare hafva från rörelsens första början på det allvarligaste varnat för de faror, som ett experimenterande med okända naturkrafter och existensplan kan medföra — faror, som hota icke blott de däri deltagande lefvande personerna, utan jämväl de okroppsliga väsen eller »andar» — för att begagna den spiritistiska termen — hvilka, under inverkan af de vid spiritistiska séancer igångsatta strömmarna, af dels astral och psykisk, dels elektrisk och magnetisk natur, samt med tillhjälp af mediets astralkropp kunna framträda i både hörbar och synbar, samt någon gång äfven vidrörbar form.

De vid dylika séancer förekommande fenomenen äro — som bekant — af den mest växlande art, från de enklaste, såsom borddans, knackningar, automatisk skrifning, m. m. sådant, till fullt utbildade s. k. »andematerialisationer», men alla förklaras af spiritismens anhängare alltid och oföränderligen vara manifestationer af hädgångna människors »andar» eller

själar, som sägas gärna och med glädje omfatta det dem erbjudna tillfället att komma tillbaka från andevärlden för att träda i beröring med sina på jorden kvarlämnade anhöriga och vänner, eller, såsom ofta sker, meddela sig med för dem alldeles främmande och likgiltiga personer — hvilket ju i och för sig innebär en orimlighet. Denna förklaring stödjda spiritisterna på hvad dessa uppenbarelser själfva säga sig vara — och mena således, att de äga den allra säkraste grund för sin uppfattning, att denna följaktligen måste vara fullt riktig och att ingen annan är möjlig.

Denna deras uppfattning godkännes *icke* af teosofien.

När Helena Petrovna Blavatsky 1873 kom till Amerika, framlade hon en annan teori rörande de spiritistiska fenomenens rätta art och grund. — Hon hade då, under sammanlagdt 7 år, i skilda repriser, vistats i Indien och Tibet, där hon under ledning af invigda Mästare i den urgamla hemliga visdomsläran blifvit utbildad till sitt blifvande kall, såsom förkunnare i

västerlandet af Visdomsreligionens, d. ä. Teosofiens sanningar. Hon kom nu för att på uppdrag af sina Mästare söka leda in den då ännu jämförelsevis nya spiritistiska rörelsen på sundare och med det praktiska lifvets kraf mer öfverensstämmande banor. Hon gjorde sitt bästa — hon satte sig i förbindelse med denna rörelses förnämsta ledare och förespråkare och sökte inverka på dem med både ord och handling; men trots allt hvad hon talade och skref, trots de häpnadsväckande fenomen — fullt jämförliga med de underbaraste vid séancer förekommande, som hon visade sig äga förmåga att af egen kraft, med egen vilja åstadkomma, just på grund af det herravälde hon under sina läroår förvärfvat öfver naturkrafter, som voro och ännu äro okända för den västerländska vetenskapen — trots allt detta ville icke spiritisterna tro henne — de trodde mer på sina spöken och andar! Följden blef att hon drog sig tillbaka från dem och i stället kort därefter, alltjämt på uppdrag af sina

Mästare, gaf impulsen till bildandet af Teosofiska Samfundet och Universella Broderskapet såsom dess första titel lydde — en organisation, som var *afsedd* att blifva, och äfven *har* blifvit den kanal, genom hvilken det nya tillflödet ur Österlandets urgamla, rika visdomskälla kunde komma den i djupaste materialism försjunkna västerländska civilisationen tillgodo.

Det är alltså hufvudsakligen på H. P. Blavatsky's uttalanden och undervisning vi stödjade vår uppfattning ifråga om föreliggande ämne, som på grund af själfva sin natur måste ligga utanför vanliga människors erfarenhets- och kunskapsområde.

Vi ha velat anföra detta för att visa att H. P. Blavatsky, såväl då hon sökte gifva spiritismen en annan riktning, som när hon inför västerlandet framträdde såsom förkunnare af teosofiens höga sanningar, var ett redskap för »vise män i Österlandet» — högt utvecklade personligheter, hvilka göra fullt skäl för den benämning, som ofta

tillägges dem: mänsklighetens Äldre Bröder, Ledare och Lärare.

Det absolut oundgängliga villkoret för åstadkommande af spiritistiska fenomen är närvaron af ett s. k. medium. Hvad är då ett medium? Därpå svaras: Ett medium är en människa med ett abnormt utveckladt nervsystem, ytterligt känsligt för astrala och psykiska inflytelser, och som därjämte har en del konstitutionella egenheter, förbundna med långt viktigare delar af människan än hennes fysiska kropp och dess nerver. Mediets principer — så kallas i det teosofiska lärosystemet de olika beståndsdelarna i människans sammansatta natur — äro nämligen så löst förenade med hvarandra, att några af dem under vissa omständigheter kunna skiljas från de öfriga och på egen hand s. a. s., på ett eller annat sätt meddela sig med de i séancen deltagande personerna.

Under det att ett medium befinner sig i s. k. trance, kan sålunda dess astralkropp utsöndra sig från den fysiska kroppen och ikläda sig hvilken

skepnad som hälst, om denna blott tillräckligt kraftigt tager form i någon af de närvarandes föreställning. Det är historiskt, att när Madame Blavatsky besökte de då i hela Amerika ryktbara medierna, bröderna Eddy, kunde hon inför alla de närvarande med sin blotta viljekraft tvinga mediets frigjorda astralkropp att antaga hvilken gestalt hon behagade. Men icke nog med att mediets astralkropp sålunda står under inflytelser af de närvarande *människornas* tankar och föreställningar — hvilket naturligtvis i de allra flesta fall sker för dem själfva omedvetet — medierna äro äfven hjälplöst hemfallna åt de väsen, som befolka hvad spiritisterna kalla »andevärlden», men som af teosofier benämnes astralplanet eller *dödsriket* — väsen, som af de förra uppges vara de dödas andar eller själar, medan de senare anse dem vara något helt annat, nämligen dels elementarer och dels elementaler.

För att i någon mån klargöra hvad som i den teosofiska läran menas med,

för det första, en elementar, torde det vara nödvändigt, att i korthet redogöra för hvad vi kalla människans sjufaldiga konstitution, eller hennes sju principer, och hvad som med dem försiggår vid och efter en människas död.

De sju principer, som tillsammans utgöra hela den mänskliga varelsen, äro delade i en högre trefald och en lägre fyrfald. De tre högre utgöras af (för det första) anden, den i hvarje mänsklig varelse inneboende gudomsgnistan; (för det andra) den andliga själen eller intuitionen och (för det tredje) den högre tankeprincipen, den åt det andliga riktade intelligensen eller förnuftet. Dessa tre bilda tillsammans människans oförgängliga, reinkarnerande Högre Jag, hennes odödliga Själ, och denna ingår, enligt teosofien, omedelbart efter den fysiska döden i det drömliknande tillstånd af absolut hvila, ro och glömska af det sist förflutna jordelivets sorger och lidanden, som är Själens beredt mellan tvänne jordelif. Ur detta tillstånd utgår den först när tiden är inne för en ny

verksamhetsperiod på jorden, och ikläder sig då en ny mänsklig gestalt eller personlighet för vinnande af nya erfarenheter och vidare utveckling och framåtgående mot det slutliga målet i allsidig fullkomning.

Detta människans Högre Jag, hennes Själ, kan, säger den teosofiska läran, icke under några förhållanden eller genom några medel — allraminst genom något åtgörande af oansvariga medier och mer eller mindre nervösa séancedeltagare — kallas tillbaka från andevärlden till beröring med lefvande människor och deras små personliga intressen och önskningsar. Om spiritisterna i likhet med teosoferna hyllade tron på återfödelse läran och Karma lagen, så skulle de säkerligen icke, på sätt som nu sker, söka sätta sig i förbindelse med aflidna, för dem kära anhöriga — de skulle då veta, utan att behöfva tillfråga sina »andar» därom, att Själen *är* och *måste* vara *odödlig*, att absolut rättvisa och kärlek styr världen, att intet oförtjänt, vare sig sorg eller glädje, lycka eller olycka,

möter oss i lifvet samt att de, som kallas bort härifrån, därigenom blott fullfölja sin bestämelse, och icke af efterlevandes i grunden självviska och obehärskade sorg och längtan böra hindras därifrån. Ty låt vara att icke det Högre Jaget, Själen, kan nås af de vid séancerna alstrade emanationerna, så är det dock alldeles tillräckligt illa att efter döden vissa lägre principer däraf påverkas, enär äfven detta verkar neddragande och hindrande för hela varelsens efter hand skeende upplösning — ett naturförlopp som enligt naturens egen ordning bör lämnas att försiggå ostördt af främmande inflytelser.

Vi komma nu till den lägre fyrfalden — de fyra principer, som utgöra människans lägre förgängliga *jag*. Dessa äro (för det första) den fysiska kroppen, det yttre materiella omhöljet för de öfriga sex; (för det andra) astralkroppen, den exakta motbilden till den förra i alla dess delar och under jordelivet i vanliga fall skiljaktig från denna; (för det tredje) begärsprincipen, säte för viljan samt begär, önsknigar, känslor

och passioner — och som under lifvet är utan egentlig form, men som efter döden erhåller en på sätt och vis själfständig sådan; samt slutligen (för det fjärde) den lägre tankeprincipen, den uteslutande åt det materiella riktade förståndsverksamhetens bärare. Den fysiska kroppens upplösning börjar, såsom vi alla veta, nästan omedelbart efter döden, men de öfriga tre — astralkroppen, begärsprincipen och den lägre tankeprincipen — hvilka efter döden bilda ett helt och lefva och verka i och genom astralkroppen, stanna kvar i astralvärlden och upplösas där efterhand i sina beståndsdelar, hvilka sedan ingå nya föreningar och bilda nya organismer. De komma således äfven att ingå i kommande mänskliga varelser, i såväl psykisk som fysisk måtto, och de sägas då söka sig till sådana, hos hvilka deras förutvarande tendenser, goda eller onda, äga mest utsikt att vidare utveckla sig. Det är nu dessa själlösa, halfintelligenta återstoder, i komplett saknad af samvete, hjärta och moral, dräggen, så att säga,

af de aflidna, som kallas elementarer, och som kunna nås och påverkas af de vid séancerna alstrade attraktionerna.

Men de skulle icke kunna manifesteras sig eller göra sig förnimbara, om de icke erhöles hjälp dels af mediets astralkropp, som därvid utsöndrar sig — det kunde nästan sägas utsipprar från dess i trance försänkta fysiska kropp, dels af den andra kategori astrala väsen, hvarom vi förut talat, nämligen elementalerna. Dessa kallas i den teosofiska litteraturen än kraftcentra, än halfintelligenta naturväsen, naturandar eller elementandar och sägas spela en mycket betydande roll i naturens stora hushållning. De äro i likhet med såväl elementarerna som mediets astralkropp — alltså de tre faktorer, hvilka tillsammans bilda underlaget för alla spiritistiska fenomen — själlösa och jämväl i saknad af alla högre tendenser. Det faller ju af sig själf att inflytelser, som härröra ur en dylik källa, icke kunna vara af odeladt god natur — snarare tvärtom,

hvilket de också mycket ofta visa sig vara.

Det är dessa elementaler, som sägas förse elementarerna och mediets astrala form med de fysiska beståndsdelar, som de senare behöfva för att kunna, såsom sker vid andematerialisationerna, framträda i objektiv gestalt, så att de kunna röra sig fritt bland de närvarande och någon gång äfven tala med dessa. Den grad och art af medvetande och intelligens, dessa uppenbarelser på ett eller annat sätt gifva prof på, härflyter uteslutande ur de närvarandes medvetande, tankar och föreställningar, hvilka dock oftast äro för dem själfva omedvetna och röra sig på det medvetenhetsplan, som ligger *under* det normala medvetandets tröskel. De ifrågavarande »andarna», som själfva tillhöra astralplanet, d. v. s. det psykiska lifvets område, äro nämligen i stånd att läsa i de närvarandes tankar och föreställningar som i en öppen bok, och däraf kommer att de ibland visa sig äga kännedom om fakta och episoder, som ingen af de närvarande

vet sig hafva reda på; d. v. s. sådana, som blott existera i dessa personers undermedvetande.

I början af denna uppsats hafva vi talat om de faror, som åtfölja detta sysslande med företeeler på ett lifsplan, som ligger utanför ramen för det plan, på hvilket människorna i nu pågående världsperiod blifvit satta att lefva och verka. Vi hafva redan påpekat, att faran för den bortgående mänskliga varelsen består i ett fördröjande och hindrande af den upplösningsprocess, som enligt naturens ordning måste följa på ett afslutadt jordelif, och på samma gång utgöra en förberedelse till det nästkommande.

Faran för de lefvande är enligt teosofien af helt annan art. Härpå vilja vi nu icke närmare ingå utan inskränka oss till att framhålla hurusom medierna själfva, hvilka ju äro användbara endast i den mån de förmå neutralisera sin egen vilja och göra sig blindt mottagliga för inflytelser, hvilka långt ifrån alltid äro af god natur, därigenom utsättas för betänkliga rubb-

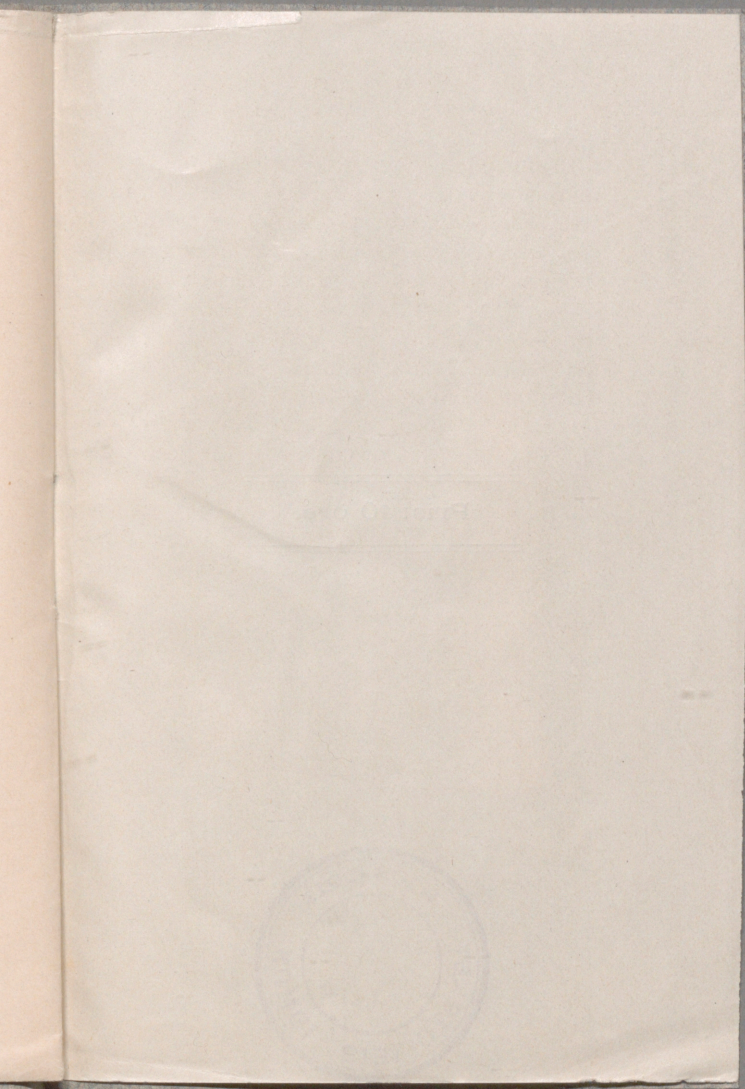
ningar i nervsystemet, ofta nog ledande till vansinne eller moraliskt förfall, dryckenskap, osedlighet, lögnaktighet m. m. Och detta är ett så många gånger konstateradt faktum, att spiritisterna själfva icke kunna förneka det, och det borde dock väga icke så litet när det gäller att opartiskt bedöma frågan. Vi vilja äfven tillägga, att de som deltaga i spiritistiska séancer torde löpa stor fara att förr eller senare själfva blifva medier.

Vi ha nu försökt att i möjligaste korthet och lättfattligaste form framlägga den teosofiska uppfattningen af spiritismens fenomen och sökt visa hufvudsakliga skillnaden emellan teosofi och spiritism i detta afseende. Men ämnet är så rikt och omfattande och leder den kunskapssökande in i så djupa schakt af ockult vetenskap, att det är alldeles omöjligt att i en kort uppsats ens tillnärmelsevis gifva ett rätt begrepp om dess vidd och innebörd. Vi anhålla därför att få hänvisa dem af våra läsare, som känna sig intresserade af denna djupgående

och för mänsklighetens sanna framåtskridande så viktiga fråga, till den teosofiska litteraturen, där ett rikt fält på detta och många andra områden öppnar sig för den fördomsfria forskaren.

Särskildt torde få påpekas en serie uppsatser af W. Q. Judge, med ett gemensamt namn kallade »Samtal i ockultism», som återfinnas i en på svenska utgifven bok: »*Teosofiskt Bibliotek*», en verklig skatt af sann djup visdom och undervisning i dessa för en nybegynnare ganska svårbegrip- ligen ämnen.

C. S.

Pris: 10 öre.

